

Uden for dagsordenen foretoges herefter:

Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje i Grønland. (Efterforskning i kriminelle sager og fuldbyrdelse af domme m.v.).

(Lovforslag nr. L 32).

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valg-grupper:

en gruppe på 82 medlemmer: det konservative folkeparti, venstre, fremskridtspartiet, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og Barsøe-Carnfeldt (UP);

en gruppe på 27 medlemmer: socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt (Grøn.);

en gruppe på 27 medlemmer: socialistisk folkeparti, venstresocialisterne og Preben Lange (Grøn.).

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 2 Burgdorf (KF)
- 3 Elisabeth Krog (KF)
- 4 Ivar Hansen (V)
- 5 Fogh Rasmussen (V)
- 6 Dohrmann (FP)
- 7 Birgith Mogensen (CD)
- 8 Inge Krogh (KrF)
- 9 Erik Andersen (S)
- 10 Søren Hansen (S)
- 11 Arne Jensen (S)
- 12 Søren B. Jørgensen (S)
- 13 Tove Lindbo Larsen (S)
- 14 Steenholdt (Grøn.)
- 15 Janne Normann (RV)
- 16 Ebba Strange (SF)
- 17 Holger K. Nielsen (SF)

Til stedfortrædere for:

- 1-3 Collet (KF)
Bo Kristensen ((KF)
- 4-5 Svend Erik Hovmand (V)
Tørnæs (V)
- 6 Halvgaard (FP)
- 7 Grethe Kindberg Jørgensen (CD)

- 8 Lawaetz (FP)
- 9-14 Løvig Simonsen (S)
Lissa Mathiasen (S)
- 15 Aase Olesen (RV)
- 16-17 Ingerlise Kofoed (SF)
Steen Folke (VS)

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om kontant-hjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner, indførelse af forsøgsordninger samt ændrede reguleringsbestemmelser).

(Fremsat 14/10 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

Indledningsvis vil jeg godt give udtryk for, at vi i socialdemokratiet selv har erkendt, at det er nødvendigt at spare på kontant-hjælpsområdet, men vi må på det kraftigste afvise de forslag, der er nævnt i lovforslag nr. L 33. Når man hastigt læser fremsættel-sestalen igennem, ser det ganske uskyldigt ud. Ved nærlæsning vågner man dog op og ser, hvilke strenge forslag der er tale om.

For det første skal bistandshjælpen strammes op på flere måder. Den eventuelle hjælp, man kan få til terminsydelser, skal tilbagebetales. Sådan har det været længe, men der har kun været tale om, at afdragene skulle tilbagebetales, med den begrundelse, at de er formueforøgende. Men nu foreslås det også, at renterne skal tilbagebetales. Det er en stramning, vi ikke kan medvirke til.

For at sikre, at ingen modtager af bistandshjælp bliver fastholdt i en passiv tilstand, foreslås det nu, at man kun kan få udbetalt forbigående hjælp i en periode på 9 måneder. Må jeg spørge ministeren: har vi ikke i bistandsloven en bestemmelse, der siger, at kommunerne skal yde opsøgende virksomhed til de personer, der får bistandshjælp, hver tredje måned for at sikre, at den hjælp, der udbetales, er i overensstemmelse med de behov, de pågældende har? Skal ministerens forslag ses som et klart udtryk for, at kommunerne ikke kan leve op til opgaven,

[Inge Fischer Møller]

eller mener ministeren, at mange borgere frivilligt vælger en passiv tilværelse?

Jeg synes, man kan sige, at regeringen fører en rimeligt god sociallov tilbage til tider, vi ikke ønsker at tænke tilbage på. Jeg har hørt en højtstående person sige, at man kan sammenligne de regler, der her er tale om, med en tilbageførelse til bilstandslovens oprindelige intentioner. Sikke noget nonsens. Giver det trivsel og tryk og selvtillid, og giver det stærke borgere, de borgere, vi har brug for, når man strammer så meget på socialhjælpen, som der her er tale om?

Når det drejer sig om faste ydelser, har vi jo ventet længe på, som ministeren nævner det i sin fremsættelse og i lovforslaget, at der skal iværksættes forsøgsordninger. Så langt kan vi være enige. Men hvorfor forhindre, at forsøgsordninger får en rimelig mulighed for at fungere? Det kan ikke kombineres med det forslag, ministeren har fremsat her. Hvorfor dog dette hastværk? Hvorfor ikke sætte forsøgsordninger i gang, når det drejer sig om hjælp efter bilstandslovens § 37? Derefter kan vi drage nogle erfaringer og se, på hvilke områder man eventuelt kan stramme lovgivningen op.

Der er også lagt op til forsøgsordninger på et andet område, nemlig når det drejer sig om dag- og døgninstitutioner for vore børn og unge. Ministeren nævner, at det, der er brug for, er fleksibilitet, nytænkning og fantasi. Det kan vi da være enige i, men også her bremser ministeren for, at forsøgsordningerne kan komme til at fungere rimeligt.

For det første vil man afskaffe kommunernes adgang til at yde de særlige kommunale tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen. Er det rimeligt? Nu er det ikke længere den konservative ordfører, formanden for Børnevennerne i den rige konservative Gentofte kommune, jeg appellerer til. Nej, det er den ansvarlige socialminister, som skal tænke på den enkelte mor med de to børn, der har mindsteløn, der har været så heldig indtil nu at bo i en kommune med et godt, socialt forstående styre. Hun skal straffes, hun skal forfølges, men den velstillede i Gentofte skal betrygges.

Harmonerer de fine tanker om det nære samfund, venstre og kristeligt folkeparti har gjort sig, med indførelsen af disse børnefjendtlige forslag? Vi har i folketingets socialudvalg modtaget materiale, der klart vi-

ser, at enlige forsørgere vil få det meget hårdt, ligesom familier med mellemindkomster vil få det hårdt. I virkeligheden skal man have to meget høje indkomster for at kunne klare sig i fremtiden.

Når vi snakker om forsøgsordninger, vil jeg gerne spørge ministeren, hvorfor han allerede nu har lagt sig fast på én model.

Jeg kunne godt tænke mig allerede nu at høre ministerens klare begrundelse for at afskaffe de socialpædagogiske fripladser. Alle i denne sal kender jo begrundelsen for at indføre dem. Skal der strammes så meget, at det er de børn, der har det dårligt, der skal betale prisen for nedskæringspolitikken? Socialministeren ved lige så godt som jeg, at de børn, der har brug for socialpædagogiske fripladser, er børn, der har brug for at komme ud og blive stimuleret gennem samværet med andre børn og uddannet personale. Hvad vil socialministeren stille op med disse børn? Hvor højt har socialministeren tænkt sig at fripladsgrænserne skal ligge? Er ministeren i dette øjeblik sikker på, at vi kommer til at samle alle de børn op, der ellers vil gå en trang tid i møde?

Endelig vil jeg også gerne høre ministerens klare svar på, hvorfor det skal være rimeligt og retfærdigt, at man hæver forældrebetalingen til 35 pct. over hele linjen.

Man bliver næsten rørt til tårer, når man i en søndagsavis kan læse, at vi har en meget engageret socialminister, der i sin barndom levede tæt op ad fattiglemmer. Det er altid godt at have en baggrund at bygge sit politiske virke på. Men jeg synes, det er trist, at ministeren har glemt, hvor dårligt folk havde det, og nu lægger op til, at mange får det lige så dårligt, som mange havde det dengang.

Agnete Laustsen (KF):

Allerede den tidligere regering var, som også fru Inge Fischer Møller var inde på det, klar over, at det var tvingende nødvendigt at skære ned på bilstandslovens ydelser, fordi de efterhånden var blevet for omfattende og på en række områder havde fået et helt utilsigtet og nærmest kaotisk omfang.

Modsat fru Inge Fischer Møller er vi fra konservativ side tilfredse med, at ministeren er kommet med et så hurtigt udspil. Det har formentlig heller ikke været så svært endda, for dels havde den tidligere socialminister

[Agnete Laustsen]

lagt op til ændringer, som i øvrigt synes at have fundet genklang i dette forslag, dels har en række kommuner allerede af sig selv strammet tilskudskriteriet for flere af ydelserne.

Jeg vil gerne, for at ingen skal være i tvivl, starte med at slå fast, at vi finder grundlaget i bistandsloven rigtigt, men samtidig må vi erkende, at den efter sin vedtagelse i 1974 har udviklet sig langt mere, end vel nogen havde forestillet sig. Det har aldrig været tanken, at så mange skulle blive sociale tilfælde og oppebære sociale ydelser. Jeg kan som illustration blot nævne, at hver 10. borger i Københavns kommune for øjeblikket oppebærer kontanthjælp.

Lovforslaget i dag omfatter to områder inden for bistandsloven, nemlig kontanthjælpsområdet og daginstitutionerne – samt i sammenhæng med det sidste mulighed for forsøgsordninger.

Vi kan, for så vidt angår kontanthjælpsordningen, være enige i, at det synes helt urimeligt, at kontanthjælpsmodtagere, som ordningen er i dag, får gunstigere dækning for prisstigning end lønmodtagerne, og vi kan derfor tiltræde den foreslåede regulering.

Vi finder det også påkrævet at stramme varighedsperioden for forbigående kontanthjælp til 9 måneder. Der er jo ikke meget forbigående i en ordning, som i flere kommuner kan vare op til 2–3 år, og jeg ved, hvilken harme og forargelse disse ordninger i dag møder.

Det må også være helt rimeligt, for så vidt angår terminsydelser, at gøre såvel renter som afdrag tilbagebetalingspligtige. Renter er som bekendt fradragsberettigede på selvangivelsen. Når fru Inge Fischer Møller tænker sagen lidt mere igennem, tror jeg ikke, vi kan blive så uenige om dette punkt.

Må jeg om den anden del af lovforslaget, betaling for daginstitutioner, gøre den bemærkning, at som takstsystemet virker i dag, er det simpelt hen håbløst. Helt afhængig af kommunale beslutninger og uden nogen som helst skelen til de aktuelle udgifter – de er i øvrigt i dag ca. 60.000 kr. årlig for en vuggestueplads – koster institutionspladser forældrene fra ca. 700 kr. til ca. 1.500 kr. månedlig. Det må unægtelig kræve, at vi ændrer lovgrundlaget.

Jeg er også tilfreds med, at ministeren lægger op til andre pasningsordninger – pas-

ningsordninger, der ikke mindst er mindre økonomisk udgiftskrævende end dem, vi kender i dag. Det er også en af de ting, som lovforslaget tilsigter, så vi finder frem til ordninger, som kan tilpasses familiernes reelle behov.

Jeg håber også, at socialministeren eventuelt under udvalgsbehandlingen vil løfte sløret for, hvilke nye pasnings- eller institutionsordninger han forestiller sig for ældre – for de er jo også omfattet af forslaget – på grundlag af ældrekommissionens betænkning, hvori der peges på en opblødning af institutionsgrænserne. Det er et område, som i højeste grad trænger til nytænkning. Jeg tror, at vi i alt for mange år har fokuseret for meget på plejehjem og dermed på en passiv institutionstilværelse for ældre, som med andre pasningsformer kunne have fået en langt mere indholdsfyldt og aktiv tilværelse.

Jeg synes, lovforslaget lægger op til en meget spændende debat, og vi ser fra konservativ side positivt frem til udvalgsarbejdet.

Henrik Toft (V):

Lovforslag nr. L 33 er en naturlig konsekvens af regeringens målsætning om en genopretning af dansk økonomi. Når der skal spares, og det skal der, er der nemlig ikke mange områder, der kan gå ram forbi. Men vi skal selvfølgelig finde frem til den mest retfærdige måde at gøre det på og forsøge at friholde de svageste grupper, så vidt det er muligt.

Venstre står ved sin medvirken til bistandslovens gennemførelse. Vi er også fortsat tilhængere af skønsprincippet, selv om det giver nogle problemer, når klientantallet bliver så stort, som tilfældet har været på det sidste.

I administrationsdepartementets redegørelse om styringssystemet på kontanthjælpsområdet er der vist i en tabel, at 55 pct. af de nytilkomne bistandssager i 13 kommuner i marts 1981 skyldes arbejdsløshed. Det kan for øvrigt vel være et spørgsmål, om der med hensyn til arbejdsløshed er tale om en ændret situation, som retfærdiggør brug af bistandsloven, sådan som det var tanken med den. Men en politik, der ændrer på den nuværende alt for høje arbejdsløshed, vil selv sagt mindske presset på bistandsloven. Her ved ville nogle af problemerne med styrin-

[Henrik Toft]

gen, som er påvist i den nævnte rapport, sikkert lettere lade sig løse.

Forslaget om, at ikke alene afdrag, men også renter skal kunne kræves tilbagebetalt, forekommer mig virkelig rimeligt. Sammen med de foreslåede ændringer på daginstitutionsområdet giver det de største besparelser i det her foreliggende forslag.

Efter fastsættelsen af loftet over sygedagpenge og arbejdsledighedsdagpenge efter afstemningerne i lørdags må det være ret og rimeligt, at der nu sættes en sammenfaldende øvre grænse for kontanthjælpen.

Venstre er tilfreds med lovforslagets intentioner om en forhøjelse af fripladsgrænserne i daginstitutioner, ligesom vi med stor interesse vil følge forsøgsordningerne efter lovforslagets § 1, punkt 12. Jeg tror lige så godt, vi kan erkende, at der i større omfang end hidtil skal sættes pris på, hvad tingene koster. Det gælder også for børnepasning. Er $\frac{1}{2}$ forældrebetaling for eksempel den rigtige pris for en institutionsplads? Det har vel rent faktisk været det reelle, hvor kommunerne er gået stærkest ind i tilskud på dette område. Det må være naturligt at spørge, om kommunerne med de højeste tilskud til institutionspladser har fået lige så meget for pengene som kommunerne, der har været mere tilbageholdende med uddeling af skatteydermidler. F.eks. vil jeg gerne spørge socialministeren om hans syn på en kendt borgmesters forslag om eventuelt at indføre et klippekortsystem for brug af daginstitutionspladser, sådan at forældrene betaler en grundtakst for pladsen og så ellers i forhold til anvendelsen.

Vi burde måske have en slags friskoleordning på daginstitutionsområdet, men det kan måske komme som et resultat af forsøgsordningerne.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige, at jeg håber, vi kan få en positiv udvalgsbehandling, hvor vi finder en rimelig afbalancering af dette forslag såvel som af lovforslag nr. L 3. Men det er klart, at den økonomiske ramme skal søges holdt.

Agerschou (SF):

Jeg vil gerne indlede med at citere følgende fra statsministerens åbningstale for 14 dage siden:

»Unødige eller unødigt strenge reguleringer ser vi som en uønsket begrænsning af borgernes handlefrihed.

Det gælder også i forhold til kommunerne. Større kommunal frihed mener vi vil styrke ansvarsfølelsen og viljen til at være med til at bære de fælles byrder.« (Folketingets forhandlinger, sp. 12).

Med disse sætninger i erindring er det noget overraskende – hvis man da ikke har vænnet sig til de borgerlige partiers umotiverede skiften standpunkt – at man bliver præsenteret for et lovforslag, der osrer af mistillid til kommunerne og vil indskrænke den kommunale handlefrihed. Det kommer til udtryk flere steder, hvoraf jeg vil nævne følgende:

1) Kommunerne må ikke længere yde ekstraordinære tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen i daginstitutioner.

2) Kommunerne må ikke længere yde socialpædagogiske fripladser.

3) Der skal indføres en strammere praksis for vurdering af, hvad der er rimelige faste udgifter, når man modtager kontanthjælp. Det har kommunerne efter regeringens opfattelse åbenbart ikke været strikse nok med.

4) Der skal indføres en varighedsbegrænsning på 9 måneder for modtagelse af forbigående hjælp.

Kommunerne har altså efter de borgerlige partiers mening ikke været dygtige nok til at vurdere, hvornår en kontanthjælpsmodtager skal over på varig hjælp. Det er naturligvis et synspunkt, man kan have – nemlig at gå ind for en stærk, central statsstyring af kommunerne – men jeg synes nok, at man så bør være ærlig og sige det ligeud hele tiden i stedet for florumvundne ord om det nære samfund, kommunalt selvstyre osv.

Jeg vil dernæst godt opholde mig lidt ved de socialpædagogiske fripladser. De tildeles i dag i meget høj grad handicappede børn i et forsøg på at skabe bedst mulige opvækstvilkår for disse. Hvis jeg ikke husker meget galt, blev der i foråret vedtaget et forslag, fremsat af det konservative folkeparti, om at fjerne indtægtsafhængigheden i forbindelse med ydelse af hjælp til familier med hjemmeboende handicappede børn. Det blev vedtaget med bl.a. SFs stemmer. Nu genindfører man minsandten indtægtsafhængigheden igen ad bagdøren ved at fjerne de socialpædagogiske fripladser. Der henvises nemlig i

[Agerschou]

bemærkningerne til, at der i forbindelse med barnets tarv kan ydes hjælp til ophold på daginstitutioner via bistanndslovens § 46, stk. 1, eller § 40, stk. 2, og de er begge to takstbestemte. Hvor hyklerisk kan man blive?

Med hensyn til ændringerne i kontanthjælpen kan man fastslå, at det felttog, den borgerlige regering indledte mod nogle af de økonomisk svageste stillede grupper i samfundet for 14 dage siden, med dette lovforslag har udviklet sig til en massakre økonomisk set. Jeg har specielt forsøgt at regne på konsekvenserne for nogle af de familier, der vil falde for 9 måneders reglen. De vil blive tvangsforflyttet fra deres hjem og adskillige fra deres kommuner, og det er tvivlsomt, om de overhovedet vil kunne eksistere. Blandt den borgerlige regerings kommende initiativer på det socialpolitiske område må man nu forvente et forslag til lov om etablering og drift af fattighuse som følge af den straffeekspedition, man har iværksat.

Den tanke, der lå i bistanndsloven om, at folk, der økonomisk var gået ned med flaget på grund af en social begivenhed, skulle have mulighed for at komme på fode igen, er fjernet totalt, hvis dette lovforslag vedtages. Om den holdning til mennesker, der ligger bag lovforslaget, kan man i bemærkningerne til lovforslaget, side 5, læse følgende:

»Regeringen finder, at en tidsmæssig begrænsning af hjælpen kan have en vis motiverende indflydelse på modtageren med hensyn til en forstærket indsats for at overvinde følgerne af den begivenhed, som har ført til, at der ydes hjælp.«

Det er det liberalistiske menneskesyn, når det er allerværst, når det er allermest sort. Hvis man ikke har pisken over nakken, bliver man hurtigt et dovent æsel, der ikke vil arbejde. Hvor har de borgerlige partier dog den menneskeforagt fra?

SF afviser dette lovforslag som det hidtil sorteste af regeringens initiativer.

Tove Niemann (FP):

Det lovforslag, som vi i dag har til behandling, nemlig lovforslag nr. L 33, forslag til lov om ændring af lov om social bistand, er et meget omfattende forslag, som jeg kan forudse vil kræve et meget stort udvalgsarbejde.

Det, at der nu bliver mulighed for at oprette andre pasningsordninger for børn end den gængse institutionsform, selv om det foreløbig kun er for en forsøgsperiode, tiltaler fremskridtspartiet.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det tydeligt, at hensigten med forslaget er at understøtte det lokale initiativ på området, så der som alternativ til de eksisterende pasnings- og institutionsformer etableres mere utraditionelle former, der kan gå på tværs af de hidtidige institutionsordninger. Dette vil give forældrene større mulighed for at vælge den pasningsform, de mener er bedst for deres børn. Vi vil se positivt på de cirkulærer, der giver vejledning om alternative pasningsordninger.

Fremskridtspartiet ser i øjnene, at sådan som den økonomiske situation udvikler sig, kan samfundet om nogle år ikke påtage sig at finansiere alle børneinstitutioner.

Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at de kommuner, der får tilladelse til at etablere forsøgsordninger, bliver anmodet om at give oplysninger om forsøgets administrative og juridiske og socialpolitiske virkninger. Denne anmodning vil vi nok fra fremskridtspartiets side foreslå bliver en pligt til at oplyse om, hvordan forsøgsordningerne har virket, så de oplysninger kan danne baggrund for mere faste retningslinjer for alternative pasningsmuligheder.

Lovforslaget indebærer, at adgangen til at yde socialpædagogiske fripladser alene vil være afhængig af forældrenes økonomiske forhold, men stadig væk står den mulighed åben, at der kan ydes hjælp til daginstitutionsoophold, som kan afværge, at et barn anbringes uden for hjemmet.

En omlægning af kontanthjælpen, så den i fremtiden vil blive udbetalt efter mere faste retningslinjer, vil vi fra fremskridtspartiets side også se positivt på. Faste retningslinjer vil give både dem, der har behov for hjælp, og socialkontorerne langt større sikkerhed for, at der bliver udbetalt ens hjælp til dem, der har behov for det, så man ikke er afhængig af, hvilken kommune man bor i, eller eventuelt hvilken partibog man er i besiddelse af. Derfor vil fremskridtspartiet også på dette punkt gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Det er fremskridtspartiets helt klare opfattelse, at bistanndsloven, som den er i dag, ikke fungerer. Allerede da bistanndsloven blev ved-

[Tove Niemann]

taget, gik vi imod og stillede en række ændringsforslag. Derfor må vi fra fremskridtspartiets side anbefale, at folketinget forbereder sig på en gennemgribende revision af hele bistandsloven.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Til den sidste taler, fru Tove Niemann, vil jeg sige, at CD et par gange har været fremme med netop ønsket om at få revideret bistandsloven i lyset af, at man har en lov, der hviler på et skønsprincip, men man har ikke så forfærdelig mange penge at gøre godt med. Det, vi egentlig gerne ville, var både at lave en maksimums- og en minimumsgrænse for, hvad der kan udbetales – i erkendelse af, at det her, det er ikke De Forenede Stater, det er Danmark. Derfor må man skulle have den samme ydelse, hvad enten man bor på Falster, eller man bor oppe på Grenen.

Vi behandler et meget sammensat lovforslag. Det drejer sig om kontanthjælp, om daginstitutioner, forsøgsordninger og ressourcebegrænsning. Er der noget, der har slået bunden ud af kommunernes budgetter, må vi indrømme, at det er kontanthjælpen. Det kan man se, hvis man ser på, hvordan det gik i 1981. Derfor er det rimeligt, at man sænker niveauet med hensyn til rene underholdsudgifter, ikke mindst set i lyset af de arbejdsmarkedslove, som vi vedtog i lørdags. Kontanthjælp skal ikke fremover være knyttet til de sociale pensioner, hvad angår beløb og regulering. De sociale pensioner lod vi jo dyrtidsregulere efter i lørdags. Sådan er det fremover.

Med hensyn til varighedsbegrænsning af den forbigående hjælp vil jeg sige til hr. Agerschou, at det drejer sig sandelig også om tilbud i kommunerne, for der skal jo ligge tilbud, når man begrænser. Det er begge dele. Det er én sely, der skal være aktiv, men det skal også være kommunen, som skal give tilbud til de mennesker. Der kommer i øvrigt nogle overgangsordninger, sådan at de, der, når loven træder i kraft, har været i gang med forbigående hjælp i nogle måneder, ikke kommer i klemme.

Reglerne om faste udgifters rimelighed skal strammes. Det er en af de ting, der bliver diskuteret meget rundt omkring på arbejdspladserne, når man taler om folk, der får hjælp fra det offentlige, og hvad de får

hjælp til. Jeg vil tro, vi i udvalget kan få afklaret via oplysninger fra kommunerne om typiske udgifter, man får betalt, hvad det drejer sig om. Det er nok lidt vanskeligt, men det må være det, som man i citations-tegn kalder for »luksus« i al almindelighed.

Jeg synes, det er rimeligt, at man ved ter- minsydelser også skal betale renterne tilbage, for dem fradrager man jo i skat.

Når vi kommer til daginstitutionerne, vil jeg især hæfte mig ved, at fripladsgrænserne hæves. At kommunernes adgang til at yde tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen bortfalder, skal ses i lyset af, at fripladsgrænserne hæves.

Jeg vil gerne sige, at netop dette spørgsmål om fripladsgrænserne og betaling på daginstitutionsområdet skal kædes sammen med det lovforslag, som ligger i udvalget, nemlig lovforslag nr. L 3 om børnetilskud, hvor der nok, tror jeg, er et ønske i udvalget om at få lagt flest muligt penge på vuggestuebørnene, hvor daginstitutionerne er dyrest.

For alle børn i daginstitutioner bliver forældreandelen 35 pct. Det har jeg heller ingen indvendinger imod. Det synes jeg er en rimelig ting. Men jeg er spændt på at se, hvilke forsøg med alternative pasningsordninger man vil etablere. Noget har man prøvet i kommunerne, men man er stødt på stor modstand. Det kan være, vi gennem nogle forhandlinger kan få lempet lidt på det, så der kan laves nogle ordninger, der både passer med forældrenes ønsker og også kan gå igennem over for fagforeningerne. Det skal vi jo have.

Der bliver også lavet forsøgsordninger med hensyn til forbigående hjælp. Jeg har aldrig været så forfærdelig begejstret for forsøgsordninger. Jeg ville gerne have, man fik nogle ensartede regler. Men lad os se, hvad det er for forsøgsordninger, og lad os sammen forsøge at udarbejde noget, som vi gerne vil se resultatet af inden for en rimelig tid. Det er især væsentligt, at vi får nogle tilbage- meldinger om det.

Man ønsker i øvrigt at begrænse ressourceforbruget i kommunerne. Det gør kommunerne også selv, så dér kan vi nok hente hjælp fra kommunerne. Det har allerede strømmet ind med forslag til, hvordan man kunne gøre det, og hvad der især virkede slemt.

[Yvonne Herløv Andersen]

Til sidst vil jeg sige, at der har været en meget dårlig information gennem pressen vedrørende de sociale forslag, og det beklager jeg. Jeg vil opfordre ministeren til at udsende pressemeddelelser om, hvordan tingene egentlig hænger sammen. Jeg vil gerne stå ved, at jeg sparer, og jeg vil gerne stå ved nødvendigheden af det, men urigtige oplysninger synes jeg er ubehagelige, specielt på dette område.

Aase Olesen (RV):

Ved regeringens tiltræden meddelte det radikale venstre sin tilslutning til indkomstpolitiske indgreb og en væsentlig reduktion af statens store kasseunderskud. Efter vedtagelserne i lørdags af ganske alvorlige indgreb i lønninger og ydelser må vores første melding i dag derfor være, at det nu ikke først og fremmest er børnefamilierne, der står for tur. Vi vil være med til alle rimelige og velmotiverede besparelser, men vi må fastholde, at det ikke skal ske som hastelovgivning, og at vi i udvalgsarbejdet skal have mulighed for at vurdere konsekvenserne af det, vi gør.

I og med at regeringen ikke insisterede på at få besparelsesforslaget vedrørende børnetilskud og ungdomsydelser igennem allerede i første runde, ser jeg en mulighed for at få en åben og bred forhandling om, hvordan hele børnetilskudsområdet skal struktureres, og hvordan børnetilskud, institutionstakster og øvrige lovgivning for børnefamiliernes økonomi spiller sammen eller kolliderer.

Allerede under udvalgsarbejdet med lovforslaget om børnetilskud fik vi konsekvensberegninger af det lovforslag, der behandles her i dag, nemlig afskaffelsen af de kommunale tilskud til daginstitutionstaksterne. I værste tilfælde var der tale om en årlig stigning på knap 8.000 kr. på daginstitutionstaksterne. Selv om forslaget også blev overvejet i den forrige regering – det kunne man jo passende minde socialdemokratiets ordfører om – tror jeg, at alle i udvalget blev rystet over den voldsomme effekt, som forslaget havde over for en almindelig børnefamilie med to børn i institution.

Dertil kommer, at selve ideen om at begrænse det kommunale tilskud strider mod det kommunale selvstyre. I det radikale venstre tror vi ikke på, at vi opnår besparelser ved at tage beføjelser fra kommunalbestyrel-

serne, men tværtimod ved at give det lokale samfund større ansvar. Hvis regeringens forslag om forsøg med alternative institutionsformer kan føre os i retning af at give den enkelte kommune og den enkelte institution et større ansvar for den daglige drift og omkostningerne, hilser vi det meget velkommen.

I mange år har forældregrupper kæmpet fortvivlet for at få godkendt alternativer til de autoriserede institutioner og normeringer. Lad os håbe, at initiativet og fantasien endnu er i behold, og at ministeriet vil vise, at det mener det alvorligt.

Lige så vigtigt som at diskutere spareønsker er det at diskutere, hvad vi egentlig får for pengene. Hvilket pædagogisk niveau og indhold skal daginstitutionerne have, og hvordan skal vi klare de socialpædagogiske opgaver i hverdagen? Det er blot to af de væsentlige spørgsmål, der må diskuteres, når vi skal bedømme mulighederne for alternativer og mulighederne for besparelser.

Forslaget om at stramme reglerne for kontanthjælp kan vi give principiel tilslutning, men jeg forudser et meget langt og grundigt udvalgsarbejde, så vi ved andenbehandlingen er fuldstændig klare over forslagets konsekvenser.

Med den ændrede regulering af indkomsterne, som vedtoges i lørdags, og med bibeholdelse af pristalsreguleringen af pensionerne er det klart, at bistandsloven må revideres på dette punkt. Det burde selv socialdemokratiet kunne indse.

Også forslaget om at indføre faste regler for kontanthjælp i visse forsøgskommuner har vores tilslutning.

Afsluttende skal jeg sige på det radikale venstres vegne, at når vi gentagne gange har understreget, at vi er parate til at spare, hvis blot besparelserne er velmotiverede og afbalancerede, mener vi dermed, at også andre end børnefamilier skal mærke strammingerne. Regeringen kan som rettesnor for, hvor den har os radikale, spørge sig selv: hvilke stramminger har vi indført for de raske, for de barnløse eller for os, der har børnene fra hånden? Kommer den herefter til den konklusion, at det radikale venstre ikke vil være at få i tale på de sociale områder, medmindre man også finder besparelser på forsvarsområdet og også påbegynder arbejdet med en mere retfærdig fordelingspolitik gennem

[Aase Olesen]

en skattereform, ja, så har den ikke gættet helt galt.

Først og sidst anbefaler vi regeringen, som vi anbefalede den forrige, at skaffe bred politisk dækning for sin socialpolitik, ikke for regeringens skyld og heller ikke for oppositionens, men for de menneskers skyld, som er eller bliver berørt af sociallovgivningen.

Tinning (VS):

Dette lovforslag er udtryk for en ualmindelig ulækker hetz mod modtagere af bistandshjælp. Det var en hetz, som allerede statsministeren startede, idet han udtalte i sin åbningstale – jeg citerer fra fortrykket af folketingets forhandlinger 1982-83, sp. 13:

»Men ellers kan vi ikke blive ved i samme omfang som for at betale til mennesker, som egentlig godt skulle kunne klare sig selv.«

Det må være modtagere af bistandshjælp, statsministeren taler om. Han siger det ikke direkte, men hvem i alverden skulle det ellers være?

Det er en hetz, som følges op af fru Agnete Laustsen, som siger, at hver 10. borger i Københavns kommune oppebærer kontanthjælp, og det har vakt harme, det har vakt forargelse. Ja, det har det da sikkert. Og så er det måske en politikers opgave at bringe harmen og forargelsen ind i folketinget og straks komme med en stribe af forslag, som handler om at skære ned på hjælpen til de folk.

Hvad med at filosofere en smule over, hvorfor f.eks. hver 10. borger i Københavns kommune er tvunget til at modtage kontanthjælp, hvorfor flere og flere mennesker er tvunget til at gå på bistandskontoret? Ja, man behøver ikke engang at filosofere særlig meget. Det hænger f.eks. sammen med, at arbejdsløsheden er voldsomt stigende, bl.a. fordi de regeringer, vi har haft, og den regering, vi har, med åbne øjne fører en arbejdsløshedsskabende politik. De vil ikke indrømme det, men de vil sandelig heller ikke benægte det. Det hænger sammen med, at man har ændret i arbejdsløshedslvgivningen på en måde, som har sendt flere på bistandshjælp. Det hænger f.eks. sammen med, at det ikke er mere end 2-3 dage siden, flertallet herinde vedtog, at når man havde fået sygedagpenge i 2 år, så skal man – med nogle få undtagelser – over på i første omgang forbi-

gående hjælp og nu altså efter 9 måneder varig hjælp.

Mon ikke det er en del af forklaringen på, at der er så mange, der får bistandshjælp? Det var dog værd at diskutere i stedet for bare at råbe op om, at nu må vi gøre noget ved den harme og forargelse.

Jeg kan være enig med hr. Agerschou i, at dette lovforslag burde have undertitlen: »Vedrørende etablering og drift af fattighuse« – plus endnu en undertitel: »Fremme af beskæftigelsen for rådhusbetjente«. Det kan være svært at se, hvad konsekvenserne af dette lovforslag bliver, men én ting er helt sikker, at der må mindst 10 rådhusbetjente pr. bistandskontor til, for det her giver alvorlige konfrontationer. Folk bliver simpelt hen desperate, når det viser sig, at regeringen minsandten med åbne øjne og med almindelige henvisninger til landets fortvivlede økonomiske situation, og hvad ved jeg, skærer benhårdt ned på hjælpen til de allersvageste grupper.

Jeg ved godt, at socialministeren stort set hver gang, socialministeren har mulighed for det, siger: vi prøver hver gang at sikre, at de allersvageste grupper går fri. Det har jeg hørt, jeg tror allerede 15 gange. Det er endnu ikke lykkedes mig at forstå, hvad socialministeren mener med de allersvageste grupper.

Det her handler bl.a. om, at nu skal man også tilbagebetale den del af kontanthjælpen, som er hjælp til renter, ved terminshjælpen. Det betyder, at der er nogle folk, som bliver jaget fra hus og hjem. Det betyder det simpelt hen. Det her handler om, at underholdshjælpen skal nedsættes fra 90 til 80 pct. af folkepensionens grundbeløb. Det er 250 kr. mindre om ugen for enlige. Det her betyder, at man skal jage en række familier fra forbigående hjælp til varig hjælp. Jeg vil godt have ministeren til enten at bekræfte eller afkræfte, at det drejer sig om 35.000-40.000 familier. Hvis man kigger på 1981-tallene og finder ud af, hvor mange der har været på forbigående hjælp i omkring 9 måneder, vil det sige 35.000-40.000 familier. Der var omkring 10.000, før socialministeren fik denne fikse idé. Den varige hjælp er noget med 3.044 kr. for enlige og så bare et børnetillæg pr. barn på 520 kr., altså omkring 3.500 kr. til det hele, til huslejen, til de faste udgifter, til hvad som helst.

[Tinning]

Dertil kommer, at hvordan udgifterne vil svare til prisstigningerne, det ved vi ikke noget om. Men vi ved, at den varige hjælp skal reguleres med de berømte 4 pct. pr. år. Vi ved også, at efter regeringens egen mening er det i hvert fald under, hvad priserne stiger. Regeringen prøvede at bilde os ind i forbindelse med diskussionen om folkepension, at hvis man holdt reguleringen på 6 pct. om året, så var der fuld dækning for prisstigninger. Det tror jeg ikke på. Inflationen bliver givetvis langt højere. Men vi ved i hvert fald, at ikke alene skal 35.000–40.000 flere familier på varig hjælp, de skal også have forringet deres forhold løbende på grund af en for dårlig regulering.

Der er ikke så meget at sige om daginstitutionsområdet, som ikke allerede er sagt. Det er vigtigt nok. Jeg kunne godt tænke mig at få at vide, hvad i alverden socialministeren eller de ordførere, der har tilsluttet sig det her, forestiller sig med hensyn til efterspørgslen efter pladser på daginstitutioner og med hensyn til arbejdsløsheden for dem, der i dag er ansat i daginstitutionerne. Ingen socialpædagogiske fripladser, ingen søskendemoderation, ingen kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen. Jeg ved godt, det bliver aftrappet over 2 år, men det ender med ingen. Med alle de indgreb, hvad forestiller man sig så der sker med daginstitutionerne? At det bare vælter ind med folk, fordi man laver nogle justeringer af fripladsgrænserne, eller at de bliver halvtomme? Så kan man oven i købet sige: nå, men så har vi næsten løst venteliste-problemet.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til de ordførere, som har givet principiel tilslutning til lovforslaget. Jeg har forstået på nogle af ordførerne, at de også var mulige at overtale til at give tilslutning, når vi nu får lejlighed til at drøfte det videre i socialudvalget.

Det er klart, at der melder sig mange problemer i forbindelse med den ændring af bistandsloven, som er foreslået her. Jeg skal ikke begynde at gå i detaljer med de forskellige spørgsmål, der er stillet, af mere konkret karakter, men jeg vil godt benytte lejligheden til at komme med nogle mere principielle betragtninger.

For det første vil jeg godt sige til fru Aase Olesen, at jeg er meget enig i, at i den drøftelse, man nu skal have i folketingets socialudvalg, er det vigtigt at få en korrespondance mellem daginstitutionstaksterne, som de er foreslået efter dette lovforslag og det lovforslag, der i forvejen foreligger om børnetilskudsloven. Jeg forestiller mig også, at det er muligt at nå frem til en samlet løsning for de to lovområder, således at der bliver mere sammenhæng i tingene på det område, end vi kender det i dag.

Jeg er også meget enig med fru Aase Olesen i, at det naturligvis er vigtigt i det hele taget at få drøftet disse forslag grundigt igennem.

Der er to hovedområder, som naturligvis påkalder sig opmærksomheden. Det ene er kontanthjælpen og ændringerne heraf, og det andet er ændringerne af daginstitutionstaksterne.

Jeg forstod på fru Inge Fischer Møller, at man i socialdemokratiet faktisk var imod at ændre på kontanthjælpsreglerne, som det er lagt op på nuværende tidspunkt, og det undrer mig. Det må jeg egentlig nok sige. Jeg bemærkede, at fru Inge Fischer Møller sagde, at man godt var klar over, at der skulle spares, men at man slet ikke kunne gøre det i det foreslåede omfang.

Hvis der nu stadig væk havde siddet en socialdemokratisk regering, så havde fru Inge Fischer Møller været nødsaget til at finde en grimasse, der kunne passe til situationen. For hvad var det egentlig, den tidligere socialdemokratiske regering lagde op til? Ja, på mødet den 1. september, hvor den socialdemokratiske regering præsenterede forslag til besparelser på de offentlige budgetter, havde man en gruppe af besparelser for 1983, som gav tilsammen 710 mill. kr. Jeg citerer fra det, der blev uddelt til partierne under den forhandling. Det drejede sig om varighedsbegrænsninger og reguleringsbestemmelser for sygedagpenge, større regelbinding af kontanthjælpen, skærpet indkomstgraduering af børnetilskud og indtægtsregulering af grundbeløb for folkepensionister. Det sidste først fra 1984, derfor indgår det ikke i de 710 mill. kr.

Nu har vi behandlet nogle lovforslag i folketinget om varighedsbegrænsninger på sygedagpengeområdet og om børnetilskuddene, og det fremgår klart af disse forslag, hvad besparelserne er på disse områder. Besparel-

[Socialministeren]

serne er faktisk 310 mill. kr. Efter den regnebog, jeg har brugt i skolen, bliver der altså 400 mill. kr. tilbage, som den socialdemokratiske regering agtede at spare på kontanthjælpsområdet. Det siger jeg bare for en ordens skyld, for der skal også være grænser for, hvor langt man kan gå i argumentationen mod det forslag, vi lægger frem. Det drejer sig om ca. 500 mill. kr. på årsbasis, hvad angår kontanthjælpen, og jeg må fastslå, at den socialdemokratiske regerings forslag i virkeligheden drejede sig om 400 mill. kr. Når det bliver konstateret, at sådan forholder det sig, håber jeg alligevel, det vil være muligt at få en saglig og objektiv drøftelse af disse ting i folketingets socialudvalg.

Fru Inge Fischer Møller sagde også, at hun syntes, det var en god idé, hvis de forsøg, vi ville have lov til at sætte i gang vedrørende kontanthjælpen, først og fremmest – sådan forstod jeg det – virkede på de nuværende principper, for så kunne man godt bruge forsøgene som baggrund for eventuelt at ændre principperne, hvis erfaringerne talte derfor. Dertil vil jeg godt sige, at det var vist ikke den tidligere regerings hensigt at gøre det på den måde, når vi stadig væk tager i betragtning, hvad det egentlig var, den tidligere regering ville have foreslået på kontanthjælps område.

Daginstitutionsområdet er naturligvis, som også en række ordførere har været inde på, et meget ømtåleligt område. Derfor vil jeg gerne starte med at fastslå, at med de forslag, regeringen lægger frem her, er det ikke – og naturligvis ikke – vores hensigt at skabe ringe vilkår for børnefamilierne, men vi har en forpligtelse til – og det tror jeg også socialdemokratiet bliver nødt til at erkende – at se, hvordan vi kan få styret daginstitutionsområdet på en bedre måde, end tilfældet har været. Jeg må sige – fru Yvonne Herløv Andersen var også inde på det – at den information om daginstitutionstaksterne, der indtil dette øjeblik har været i visse medier, i første række for TVs vedkommende, har været rystende usaglig. Det er ikke en rimelig måde at informere om nye lovforslag på.

Jeg har hæftet mig ved, at formanden for socialcheferne i Danmark på socialchefernes årsmøde mandag i sidste uge fremsatte en udtalelse, som jeg måske ikke synes var særlig velovervejet, når man tager i betragtning, at det drejer sig om en embedsmand på højt

niveau, om, at man med de lovforslag, regeringen fremsatte på daginstitutionsområdet, ville bombe daginstitutionerne tilbage til asyldagen. Det er ikke rimeligt at komme med en sådan udtalelse, men den må naturligvis stå for formandens egen regning, og ingen kan blande sig i det.

Jeg håber dog, at det er gået op for formanden for foreningen af socialchefer, hvordan man kan blive benyttet og udnyttet, når man kommer med uovervejede udtalelser. Det var jo åbenbart det, der gav anledning til, at man f.eks. i Lørdagskanalen med udgangspunkt i en højtstående embedsmands udtalelser kunne bringe nogle eksempler, som overhovedet ikke har noget med virkeligheden at gøre, idet man søgte at give indtryk af, at mennesker på bistandshjælp ville komme til at betale øgede takster på måske op mod 2.000 kr. om måneden. Det havde måske fremgået klart, hvis der havde været nogle deltagere i diskussionen, som kunne aflive en sådan myte, som der er tale om her. Heller ikke under de nuværende vilkår kommer nogen alene på kontanthjælp til at betale takster. Jeg nævner det blot som eksempel på, hvor uhyrlig informationen har været på dette område.

For mig at se er takstsystemet, som vi kender det i dag, ved at nærme sig det kaotiske, og man kan spørge: hvorfor er det så det? Ja, det har vi vel alle et medansvar for på den ene eller den anden måde, men jeg vil da godt sige til tidligere socialdemokratiske regeringer, at hvis det havde været muligt for dem at regulere f.eks. fripladsgrænserne hyppigere, end tilfældet har været, havde vi måske undgået den forvriddning, som er opstået i kommunerne i dag, hvad angår takstpolitikken. Fripladsgrænserne er i virkeligheden kun ændret to gange siden 1970, nemlig i 1976 og i 1979. Det er vel dybest set forklaringen på, at en række kommuner har følt sig forpligtet til at give tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen.

Der er nogle ordførere, der har sagt, at regeringens indgreb vedrørende daginstitutionstaksterne er et indgreb i det kommunale selvstyre. Det kan man jo sige. Hver gang folketinget vedtager en bestemmelse, som er fast retningsgivende for kommunerne, er det naturligvis et indgreb i det kommunale selvstyre, men det gør vi alle sammen med mellemrum, og jeg mener, at det faktisk er nød-

[Socialministeren]

vendigt, hvis vi langsomt skal have rettet op på den situation, vi befinder os i.

Er det f.eks. rimeligt, at man, når man bor i Rødovre, skal betale 680 kr. for en vuggestueplads i 1983, når man eksempelvis i Vejle kommune skal betale 1.295 kr. eller i Lemvig kommune 1.300 kr.? Er det særlig rimeligt? Jeg har godt lagt mærke til, at man som udgangspunkt for misinformeringen om det ændrede takstsystem har brugt Rødovre som eksempel. Rødovre er naturligvis også meget grelt, fordi Rødovre er den kommune, der har givet det største tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen. Jeg må også samtidig konstatere, at Rødovre kommune tilsyneladende er den kommune, der har den højeste driftsudgift pr. barn i en vuggestue i dette land.

Der er, uden at jeg hermed skal fastslå, at det er en klar tendens, en tendens til, at jo mere en kommune har givet i tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen, jo højere er driftsudgifterne blevet. Her mener jeg at vi har et område, hvor vi ikke længere har mulighed for at styre, og det er motiveringen for, at vi må have nogle klarere regler.

Det er også klart, at disse nye regler ikke skal virke så hårdt, at der bliver tale om virkelig store vanskeligheder. Derfor vil jeg gerne udtrykkeligt sige, det er regeringens hensigt at udsende en ny bekendtgørelse med forbedrede fripladsregler. Men jeg bliver også nødsaget til at sige til folketinget, at forudsætningen for, at vi kan skaffe penge til at forbedre fripladsreglerne, er, at vi får reguleret den mekanisme, der ligger i forbindelse med kommunernes tilskud til forældrebetalingen, for ellers har jeg svært ved at se, hvordan vi skal få resultater på dette område.

Hvad er det så, der sker omkring taksterne, når vi ser på de faktiske tal? Vi mener, vi har gjort det nogenlunde glidende ved at sige, at det kun er afvikling med $\frac{1}{3}$ i 1983. Tager vi f.eks. Københavns kommune, som jo er en af de kommuner, der giver store tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen, skal man i 1983 efter det, kommunen selv har besluttet, betale 805 kr. om måneden for en vuggestueplads. Efter det forslag, som regeringen har lagt frem, vil man komme til at betale 1.125 kr. Det er en stigning på godt og vel 300 kr.

Når fru Inge Fischer Møller så spørger: hvad vil man gøre med den enlige mor med lavindkomsten og 2 børn? Ja men det er jo netop den kategori, som skal hjælpes ved forbedrede fripladsregler. Hvis det bliver muligt at få forbedringer af fripladsreglerne igennem, som jeg foreløbig forestiller mig dem, vil det igen sige, at så vil en familie med f.eks. en skattepligtig indkomst på 100.000 kr. igen blive bragt ned på 939 kr., og hvis den er 90.000 kr. ned på 789 kr., altså under det, som Københavns kommune selv havde forestillet sig taksten skulle være i 1983. Det være bare nævnt som et eksempel på, at disse ting ikke er så grelle, som man har kunnet få indtryk af i den almindelige offentlige debat.

Jeg kunne nævne mange andre tal. Det skal jeg naturligvis ikke besvære folketinget med på nuværende tidspunkt. Jeg er helt sikker på, at der er tilstrækkelig opfindsomhed i folketingets socialudvalg til at stille endnu flere spørgsmål, men vi har ladet udarbejde en oversigt over takstudviklingen i en række forskellige kommuner, som vi mener er typiske. Det er både københavnske kommuner og provinskommuner af forskellig størrelse – det er også for den kommune i Københavnsområdet, som bliver hårdest ramt – for at vise, hvordan udviklingen vil være. Den lader vi omdele både til pressen og til folketingets socialudvalg, for at man kan få et mere reelt indtryk af, hvad det egentlig er, der sker.

Lad dette være nogle mere principielle betragtninger om daginstitutionstaksterne. Jeg håber virkelig, at det lykkes gennem drøftelserne i folketingets socialudvalg at nå frem til et resultat, så vi på den ene side får stigninger, som ikke er mere alvorlige for forældrene, end at det er muligt at leve med dem, og på den anden side samtidig får en bedre styring af udgiftsudviklingen i vore daginstitutioner; det mener jeg faktisk at vi alle har en forpligtelse til.

Der er stillet nogle enkelte konkrete spørgsmål ud over dem, som jeg allerede har kommenteret. Fru Agnete Laustsen spurgte om, hvordan vi stillede os til forsøg på ældreområdet. Jeg skal hertil kun sige, at vi ikke endnu har nogen kontante forslag. Regeringen vil inden jul give en redegørelse i folketinget for holdningen til ældrekommissionens rapport. Vi går ud fra, at vi så får en

[Socialministeren]

diskussion om disse ting. Når vi foreslår, at der også skal gives mulighed for forsøg på dette område, er det faktisk for at få det med på nuværende tidspunkt. Hvad der ellers skal ligge i en nærmere udmøntning heraf, må bl.a. afhænge af den debat, vi får om ældrekommissionens rapport her i folketinget.

Hr. Henrik Toft spørger om min holdning til et klippekort til daginstitutioner. Nu er jeg ikke sikker på, at klippekort er et særlig godt udtryk i denne sammenhæng, men hvis hr. Henrik Toft tænker på et modulsystem, er jeg da meget positiv over for at undersøge det nærmere. I det cirkulære, som vi har lovet kommunerne i forbindelse med at skabe bedre udnyttelse af ressourcerne på daginstitutionsområdet, vil vi operere med mange forskellige ideer, bl.a. også dette.

Lad mig til slut sige, at jeg håber, at vi i folketingets socialudvalg vil få en lige så god og saglig debat, som vi har haft om de fire forslag, der er vedtaget af folketinget. Lykkes det, er jeg ret overbevist om, at vi når et resultat også på dette område.

Man kan naturligvis, som både hr. Ager-schou og hr. Tinning gør det, råbe meget voldsomt op om de ændringer, der er foreslået. Vi har ingen mulighed for at blive enige, det kan vi lige så godt konstatere. Jeg vil dog godt sige til den meget skarpe kritik, at jeg tror, det er vigtigt for folketinget at gøre sig klart, at skal vi også i de kommende år have en bred folkelig forståelse for et godt socialt sikkerhedssystem, er det også vigtigt at stramme vedrørende bistandsloven. Jeg tror, at det næsten er en af forudsætningerne for, at store grupper af befolkningen fortsat vil synes, at vi skal have et godt socialt sikkerhedssystem. Også på den baggrund skal disse ændringsforslag ses.

Inge Fischer Møller (S):

Allerede nu lægger ministeren jo op til et meget positivt og godt samarbejde i udvalget, alene af den grund at han ikke svarer på halvdelen af de spørgsmål, der er stillet. Spørgsmålene skal nok blive gentaget, og nu skal jeg starte med at repetere.

For det første ved socialministeren også, at den helhedsplan, der blev fremlagt den 1. september, indeholdt de ting, socialministeren ganske korrekt nævnte her, men socialministeren glemte jo meget raffineret og selv-

følgelig med vilje, at det, vi også ønskede, var en retfærdig skattereform og overskudsdeling. Det har ikke været med i nogen af de forslag, som regeringen er kommet med. Vi har heller ikke ønsket højere A-kassebidrag, og vi har heller ikke ønsket indførelse af karensdage.

Når det er sagt, vil jeg godt sige, at hvis man går i gang med at så mistillid til pressen, vil det måske nok være fornuftigt, hvis man er så heldig, at man har haft en friaften og set en TV-udsendelse, at fortælle, hvad det er, der har været så rystende usagligt i den. Jeg har ikke set den og får ikke lejlighed til at diskutere den i det udvalgsarbejde, der skal følge efter.

Som jeg også sagde i mit første indlæg, er det at fratage kommunerne ret til at give tilskud, så betalingen for at have børn i daginstitution kan nedbringes, simpelt hen – ja, jeg ved ikke, hvor groft eller hvor mildt jeg skal sige det – den største mistillid, man overhovedet kan udvise over for en kommune. Jeg spurgte også før, hvordan det harmonerede med kristeligt folkepartis og venstres holdning til det nære samfund.

Jeg følte mig faktisk meget pinligt berørt. Jeg var til socialchefernes møde og følte ikke, at der var noget galt i, at en embedsmand fortæller, hvad der er i vente, når der kommer nogle regler, som man kan være for eller imod. Jeg synes, at socialministeren i stedet for at sige, at det var pinligt, skulle have brugt sin taletid til at tilbagevise de påstande, som socialministeren mener er overflødige. Men socialministeren er åbenbart ikke i besiddelse af de ord, og jeg vil tolke det, indtil jeg får noget andet bevist, således, at han er enig i det, som formanden for socialcheferne har sagt.

Man kan selvfølgelig også, selv om tingene er alvorlige, klare det ved at smile. Men man klarer jo ikke ting, der er så alvorlige som dette hermed. Socialministeren ved jo godt, at det er at tage fra mennesker, der i forvejen ikke har noget. Hvis socialministeren ønsker, at man skal få et godt og positivt udvalgsarbejde, er det mindste, han kan gøre, at betjene medlemmerne og svare på de konkrete spørgsmål, der bliver stillet.

Agerschou (SF):

[Agerschou]

Jeg er enig med socialministeren i, at han og jeg ikke kan blive enige om dette lovforslag. Forskellen er, at socialministeren vil beskytte de velbærgede, mens jeg vil beskytte de mennesker, der er særdeles økonomisk hårdt ramt som følge af den økonomiske krise.

Hvis jeg hørte rigtigt, opfandt socialministeren et meget interessant begreb, jeg ikke har hørt om før, i forbindelse med kommunernes mulighed for at yde ekstraordinært tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen. Jeg synes, jeg hørte socialministeren sige, at det, det drejede sig om, var noget fast retningsgivende. Hvad er begrebet fast retningsgivende? Jeg vil gerne have bekræftet, om kommunerne ifølge dette lovforslag har mulighed for at yde de ekstraordinære tilskud eller ej.

Socialministeren håbede på et grundigt udvalgsarbejde, og jeg kan på SFs vegne tilkendegive, at vi vil lægge op til et særdeles omfattende og grundigt udvalgsarbejde, for at alle konsekvenser af lovforslagets gennemførelse kan blive offentliggjort.

Aase Olesen (RV):

Ministeren var i sin svartale inde på, at medierne havde givet en, som han sagde, rystende usaglig orientering om daginstitutionstaksterne, og han brugte vist også udtrykket en uhyrlig information. Det kan godt være. Jeg har som socialdemokratiets ordfører heller ikke i de seneste dage haft mulighed for at følge alle fejlene, men vi har jo læst i hvert fald i søndagsaviserne, at der er nogle ting, som journalisterne ikke helt har styr på.

Når jeg tager ordet, er det i og for sig for at minde socialministeren om, at vi er nogle stykker, der har været ude for nøjagtig den samme historie en gang før, nemlig da man ville indføre socialindkomsten. Hvis ikke ministeren kan huske det, kan jeg anbefale et historisk kildestudium f.eks. af Berlingske Tidende. Man behøver slet ikke at gå til formiddagsbladene, tag bare Berlingske Tidende og læs, hvad der dér blev sagt!

Nu har vi jo en fri presse her i landet, og det må vi leve med, og vi får vores løn for at blive skældt ud. Men jeg vil godt appellere til, at den nuværende opposition – og det er socialdemokratiet, venstrefløjen osv. – ikke

bidrager på samme måde, som de nuværende regeringspartier dengang bidrog til misinformation. Så er vi nået langt.

Mange har bebrejdet det radikale venstre, at vi har været med til at pege på en konservativ, borgerlig regering. Jeg har sagt, at der kan da i hvert fald være det håb, at vi kan få en bedre opposition, og det skal så være en appel til socialdemokratiet. Jeg synes, tonen har været meget skarp her i dag, og vi bør ikke grave flere grøfter end højst nødvendigt; det er der nok andre der gør. Der er såmænd organisationer her i landet, som vi betaler hundredtusinder af kroner for at rakke ned på det radikale venstre. Det er ret utroligt, men det gør man altså, det bruger man medlemmernes penge til.

Jeg synes, at hvis vi skal finde en fordragelig tone, skal vi starte med at lade være at føre pressens overskrifter videre herinde. Så vil jeg da opfordre ministeren til – i øvrigt i lighed med, hvad hans forgænger, fru Ritt Bjerregaard, gjorde – altid at rette fejl, når han ser dem i aviserne. Det hjælper ministeriet såmænd nok med.

Tinning (VS):

Socialministeren opfordrede såvel mig som hr. Agerschou til at forme vores kritik på en måde, som kunne være med til at sikre en fortsat bred folkelig forståelse for det sociale bistandssystem. Jeg tror, det er nogenlunde rigtigt citeret. Vil socialministeren forklare mig, hvad det citat, jeg havde fra statsministerens åbningstale for et stykke tid siden, dækker over? Der står (Folketingstidende 1982-83, sp. 13) – jeg citerer en gang til:

»Men ellers kan vi ikke blive ved i samme omfang som før at betale til mennesker, som egentlig godt skulle kunne klare sig selv.«

Sigter statsministeren til modtagere af bistandshjælp, eller sigter statsministeren til noget andet? Det var én ting.

Jeg vil også godt bede socialministeren gå herop og tage kraftigt afstand fra fru Agnete Laustsens udtalelser om, at fordi hver 10. i Københavns kommune får kontanthjælp, og fordi det har vakt harme og forargelse, er vi nødt til at stramme. Den måde at se tingene på har ikke noget som helst med sagligt, grundigt politisk arbejde at gøre. Det er simpel, plat hetz og ikke noget som helst andet. Vi kan ikke acceptere, at man begynder at

[Tinning]

pille ved bistandsloven, fordi der – oven i købet kun ifølge fru Agnete Laustsen – skulle være almindelig harme og forargelse rundt omkring. Hvis socialministeren vil det, så tror jeg, vi kan komme derhenad, hvor vi skal.

Jeg vil knytte et par kommentarer til dag-institutionsområdet. Det er nødvendigt at formulere sig skarpt, når socialministeren handler som en studepranger med menneskeskæbner og siger: selvfølgelig regulerer vi fripladsgrænserne, hvis vi kan få det andet igennem om, at kommunerne ikke må yde tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen. Socialministeren siger også, at der nok er en god grund til, at kommunerne yder de tilskud, nemlig fordi fripladsgrænserne kun har været reguleret i 1976 og 1979.

Lad os da lave et eksperiment og sige: nu regulerer vi fripladsgrænser – det har været tiltrængt meget længe – og så ser vi, om socialministerens hypotese slår til, nemlig at grunden til, at kommunerne har ydet tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen, var, at fripladsgrænserne ikke var blevet reguleret. Hvis den sammenhæng er der i virkeligheden, så lad den være der og lad være med at forudsætte, at der ikke bliver nogen regulering af fripladsgrænserne, hvis ikke vi samtidig får ramt nogle andre grupper.

Over for den evindelige snak om landets almindelige økonomiske situation og om, at vi må spare osv., vil jeg sige, at den besparelse på, så vidt jeg husker, omkring 1 mia kr., muligvis lidt mindre, af de samlede besparelser på det sociale område på 3 mia kr. kan findes andre steder, men det vil man jo ikke.

Jeg synes, det var godt, vi fik noget at vide om fripladsgrænserne. Jeg synes godt nok, det var rystende, at hvis man har en skattepligtig indkomst på 100.000 kr. i Københavns kommune, kommer man for 1983 til at betale 134 kr. mere om måneden for en vuggestueplads, vel at mærke 134 kr. mere, end Københavns kommune allerede har bestemt, og det er jo også en stigning.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg må indrømme, jeg har svært ved at forstå, hvorfor fru Inge Fischer Møller bliver så ophidset og siger, at der bliver ikke svaret på et eneste spørgsmål. Det er jo ikke normalt, at alle de spørgsmål, der skal stilles i

udvalget, skal besvares her under førstebehandling. Når jeg ser på den liste, som jeg har udarbejdet, mens fru Inge Fischer Møller holdt sit første indlæg, mener jeg faktisk, at jeg har svaret på de fleste både om baggrunden for besparelser på kontanthjælpsområdet og om forsøgsordningerne og også på spørgsmålet om den enlige mor med dagpengeindkomsten og de to børn, som fru Inge Fischer Møller talte om.

Hvad jeg ikke svarede på – det kan jeg godt se – var spørgsmålet om, hvorfor vi ønsker at indføre en grænse på 9 måneder for forbigående hjælp.

Jeg vil sige hertil, at da bistandsloven blev vedtaget i folketinget, var det en af forudsætningerne, at forbigående hjælp skulle tildeles i en kortere periode. Det har ændret sig, og det tror jeg også fru Inge Fischer Møller vil give mig ret i; det er i mange tilfælde blevet til meget lange perioder.

Jeg vil tillade mig – og jeg ved godt, at mange ikke vil være enige med mig heri – at påstå, at de fleste af disse ting i virkeligheden er opstramninger, så vi kommer i overensstemmelse med de intentioner, der lå bag bistandslovens gennemførelse i folketinget i 1973.

Jeg husker godt, hvordan det under den debat, vi havde i folketinget på det tidspunkt, da bistandsloven blev vedtaget, blev sagt, også fra socialdemokratiets side, at det var klart, at der var grænser for, hvor stærkt udviklingen udgiftsmæssigt på disse områder kunne gå. Det blev dengang fastslået, at det i første række var en omlægning og forenkling af en række sociale love. Det var ikke – og det blev meget tydeligt erklæret – for at forbedre ydelserne, men det var for at skabe forenkling og et bedre system for borgerne. Men det har udviklet sig udgiftsmæssigt. Det tror jeg vi alle sammen må være enige om. Denne regel om forbigående hjælp er for mig at se en opstramning, som er blevet nødvendig, fordi det har udviklet sig anderledes, end man forestillede sig, da bistandsloven blev vedtaget.

Jeg vil godt sige til fru Inge Fischer Møller, at der ligger ikke nogen som helst form for mistillid til kommunerne i forbindelse med vort forslag om at reducere det, man betaler i kommunerne til nedsættelse af taksterne, men jeg går ud fra, at fru Inge Fischer Møller vil være enig med mig i, at det var nu

[Socialministeren]

en meget god idé, hvis vi kunne have en mere ensartet udvikling i driftsudgifterne på dette område. Man kan selvfølgelig godt have nogle relativt lave tal for forældretakster, bag hvilke der gemmer sig nogle meget høje driftsudgifter, som jeg nævnte for Rødovres vedkommende. De skal jo også betales af skatteborgerne. Til syvende og sidst er det afgørende, hvor meget familien kommer til at betale i de enkelte ydelser og dermed også i den skat, man skal præstere. Det synes jeg nok er værd at huske på.

Og så vil jeg godt svare på den debat, der udviklede sig om min kritik af den offentlige debat om daginstitutionstaksterne.

For det første må formanden for socialcheferne naturligvis sige lige nøjagtig, hvad der passer ham. Det sagde jeg også i mit tidligere indlæg. Det, jeg egentlig ankede lidt over, var, at når personer med den placering udtaler sig på den måde, kan de blive misbrugt. Det var det, de blev i Lørdagskanalen. Det er meget sjældent, at jeg – jeg tror aldrig nogen sinde jeg har gjort det før i folketings – har taget til genmæle over for behandlingen af et anliggende som dette. Jeg vil gerne indsnævre det for at undgå nogen som helst misforståelser, til alene at gå på TV, som i tre-fire udsendelser, senest i lørdags, har givet misinformation om, hvad der sker på dette område. Det er der behov for bliver sagt, for det er ikke i overensstemmelse med de almindelige alsidighedsregler i Danmarks Radio.

Jeg er da i øvrigt enig med fru Aase Olesen i, når hun taler om kritikken, at der naturligvis altid er kritik. Det er ikke kritikken, der generer mig, det er kun fejloplysninger, der generer mig. Jeg er sikker på, at vi er i stand til at leve med kritikken, den må enhver regering naturligvis være i stand til at leve med.

Må jeg sige til hr. Tinning, at citatet fra statsministerens tale dækker naturligvis over, at dér, hvor mennesker kan klare sig selv, skal de ikke kunne få penge fra de offentlige kasser, f.eks. via kontanthjælpen. Det ligger ganske klart i udtalelsen, og det er sådan set en parallel til den udtalelse, jeg havde i mine afsluttende bemærkninger før. Jeg tror, det er meget afgørende at få ændret forholdene sådan, at den kategori forsvinder ud af systemet. Det er det, der er min baggrund for at tro på en større forståelse for det sociale sik-

ringssystem i fremtiden. Der er en meget nøje sammenhæng i disse ting.

Jeg vil godt om fripladsgrænserne sige til hr. Tinning, der siger, at her optræder jeg som en rigtig studepranger, at han jo kan kalde det, hvad han vil, men at jeg er nødsaget til at give folketingsbesked – det har alle regeringer før den regering, jeg er medlem af, også været nødsaget til at gøre – og at man får stillet nogle beløb til rådighed, man skal gennemføre nogle besparelser, og forudsætningen for at kunne gøre godt på fripladsgrænseområdet er, at vi får gennemført nogle besparelser. Det har den tidligere regering også været nødsaget til, og det er vel baggrunden for, som jeg nævnte det, at socialdemokratiske regeringer siden 1970 kun har forbedret fripladsgrænserne to gange, nemlig i 1976 og i 1979.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal bare sige til socialministeren, at man får ikke nogen bred forståelse for det sociale bistandssystemets nødvendighed, hvis man fører sig frem med en udokumenteret hetzagtig påstand om bistandssystemet. Så får man det ikke. Det ved socialministeren, og det ved statsministeren. Enhver ved, at der, når statsministeren holder sin såkaldte åbningstale, er offentlighed på. Når så statsministeren med en flot håndbevægelse siger at vi ikke kan blive ved i samme omfang som før med at betale til mennesker, som egentlig skulle kunne klare sig selv, ligger der dér en påstand om, at det sociale bistandssystem er sådan indrettet, at vi går og betaler til mennesker, som godt kunne klare sig selv. Der siges ikke noget om, hvem det er, ikke noget om, hvordan det er, og ikke noget om omfanget af det. Bare et almindeligt lille løft til hetzen om, at der er nok nogle, der er mange – for andet siger dette jo heller ikke – der går og nasser på det sociale bistandssystem. Det var det, jeg angreb, og det vil jeg blive ved med at angribe. Hvis ikke socialministeren vil tage afstand fra det – det er jo ikke noget, statsministeren har skrevet alene eller har ansvaret for alene, idet jeg går ud fra, at den tale må være godkendt i en eller anden sammenhæng, hvor også socialministeren findes – bidrager det lige præcis til at

[Tinning]

nedbryde forståelsen for det sociale bistands-system.

Om fripladsgrænserne vil jeg godt gentage, at det jo stadig væk er sådan, at hvis socialministeren har ret i, at kommunerne har givet tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen, fordi fripladsgrænserne ikke er blevet reguleret ret meget, så regulér de fripladsgrænser, og lad os se, om det er rigtigt, at kommunerne så vil falde fra.

Det er rigtigt, når man stiller sig op med to små cigarkasser og siger: hvis det herovre er noget, vi skal give ud af, må der et lige så stort beløb ned i denne her, for ellers går det ikke op. Ja men vi er da nødt til også at diskutere de sociale besparelser, som regeringen gør, i sammenhæng med regeringens samlede politik. Det, man gør her, er, at man skaber stor arbejdsløshed. Det ved jeg godt er noget andet, men det gør man også, og det er derfor, jeg siger: så prøv. Regulér de fripladsgrænser, for det er dér brug for, lad os så se, hvad kommunerne gør.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Jeg vil godt sige til socialministeren, at jeg skam ikke er ophidset, så har socialministeren skam en oplevelse til gode, hvis det bliver hans hoved, det går ud over.

Men jeg er faktisk indigneret over, at man kan komme med forslag med en sammensætning som det, vi her har behandlet, men det skal vi jo nok tage en slåskamp om i udvalget.

Nu prøver jeg så venligt, jeg kan. Jeg har to gange spurgt, hvad det var, der blev fejlciteret i TV. Jeg er én gang gået herop og har sagt, at jeg har ikke selv haft lejlighed til at se fjernsyn. Kære socialminister Palle Simonsen, gå herop og fortæl, hvad der er blevet sagt forkert i fjernsynet, og som har været med til at vildlede befolkningen, så kan det jo være, at vi kan undgå at stille nogle overflødige spørgsmål i det udvalgsarbejde, der

skal følge efter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Egon Jensen*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 23. oktober atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Carsten Finks*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Socialudvalget (19/10 82):

Udtræder: Glensgård (FP)

Ny stedf.: Askjær Jørgensen (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 20. oktober 1982, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.08